

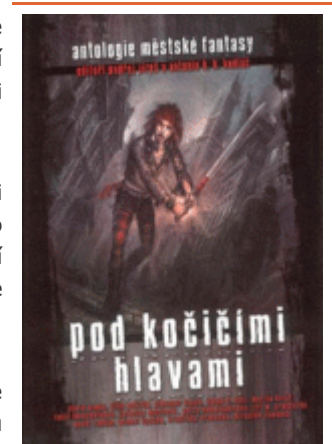
Pod kočičími hlavami, ed. Ondřej Jireš a Antonín K. K. Kudláč

Urban, čili chcete-li městská fantasy získává v posledních letech stále větší popularitu. A to zejména v zahraničí, kde už se dávno přehoupla z pozice excentrického experimentu v plnohodnotnou součást fantasy žánru. Tento trend přitom může sledovat i český čtenář především díky snaze nakladatelství Laser, kde se mu Martin Šust snaží v edici New Weird zprostředkovat to nejlepší, co v tomto subžánru vychází. A tak knihy Chiny Miévilla, Jaye Lakea či Jeffa VanderMeera ukazují, jak rozmanitou a mnohotvárnou může městská fantasy být.

V českých luzích a hájích však situace už tak příznivá není. Pokud pomineme pár nadšenců, musíme přiznat, že u nás městská fantasy skomírá v pozici popelky, které svou přízeň věnuje jen velmi málo spisovatelů, a to navíc jen velmi sporadicky. Čestnou výjimkou pak je Pavel Renčín, jemuž tento subžánr vysloveně svědčí, což jasně dokládá i jeho románová prvotina Nepohádka. Svůj podíl na současném stavu má možná i poněkud vágní vymezení městské fantasy, kterou spousta lidí pokládá jen za jakousi odrodilou mladší sestřičku fantasy odehrávající se v kulisách města. To by ale ve skutečně městské fantasy mělo hrát mnohem větší roli než jen pouhé stafáže.

Neutěšenou situaci se pokusili změnit Ondřej Jireš a Antonín K. K. Kudláč. Oba ostřílení editoři si vytkli cíl stejně šílený jako ambiciózní. Rozhodli se připravit reprezentativní antologii, jejímž hlavním tématem by byla právě ona popelka – MĚSTSKÁ FANTASY, a ukázat tak čtenářům, že i u nás mohou vznikat kvalitní texty na toto téma. Dopomoci jim k tomu měla známá jména jako Miroslav Žamboch či Jaroslav Mostecký i nadějní nováčci, kteří toho zatím ve své bibliografii mnoho nemají. I když jsou oba editoři zkušenými profesionály, svým nejnovějším počinem **Pod kočičími hlavami** bruslí na tenkém ledě. Až ohlasy čtenářů ukáží, zda se jejich ambice naplnily. Takže, pojďme se podívat, jaká vlastně jejich antologie je...

Po velmi erudované předmluvě Leonarda Medka nasadili oba editoři hned na počátek silný kalibr. Úvodní povídku totiž nenapsal nikdo jiný než výše zmiňovaný a vychvalovaný Pavel Renčín. A skutečně se vytáhl! Jeho **Ukolébavka pro město kryš** patří v celé antologii k suverénně nejlepšímu. Akcí hýřící příběh, v němž se bývalý životní ztroskotanec William ve společnosti zdánlivě křehké dívky Silvany náhle ocitá uprostřed podivné války, má šmrnc i spád, je brutální, ale nechybí mu ani drsná poetika. Silvana tančící se smrtící elegancí se svým

mečem mezi kapkami krve či William, jenž se urputně, i když trochu neohrabaně rve s bestii, to jsou jen dvě z množství podivuhodných obrazů, jež nechá autor proběhnout na scéně Města. Renčín umí podat text tak přesvědčivě a vizuálně, že má čtenář pocit, jako by se vše odehrávalo v reálném čase před jeho očima.

Druhá povídka, **Bůžek a stín** Lucie Lukačovičové, to je naprosto odlišný šálek čaje. Lucie se tu opět vrací k orientálním reáliím a představuje hororově laděný příběh ze současného Japonska, v němž se hlavní hrdinka jedné noci setkává s podivnými dětmi. Zdánlivě banální civilní zápleтка se dramaticky vyostřuje, když hrdinka zjistí, že ony děti zas tak úplně obyčejnými dětmi nejsou. Autorka dovedně dávkuje napětí a citlivě pracuje i s atmosférou příběhu, jež pozvolna nabývá stále děsivější podoby. Finále je pak už jen onou pověstnou třešničkou na dortu.

Třetí vstup má na svědomí Alexandr Kazda. Jeho text **Můj dům, můj hrad** je založen na myšlence, že domy mají jistou formu vlastní inteligence a dokáží mezi sebou komunikovat. No, a panelák, který si autor zvolil jako hrdinu příběhu, právě stojí před nelehkou situací. Mají ho totiž zanedlouho zbourat, takže se urputně snaží si své místo vyměnit s nějakou jinou budovou. Při výměně se ale přesune do naprosto odlišné reality a pár nájemníků přitom vezme s sebou. Ti z toho ale nejsou moc odvázaní... Poměrně zajímavý nápad ovšem autor nezpracoval úplně nejlépe, takže příběh působí dost uměle a jeho pointa se vytrácí.

Jako čtvrtý nastupuje do boje o čtenáře Mirek Žamboch. Jeho **Oběti a vrahové** jsou žambochovinou se vším, co k ní patří. Rychle se odvíjející příběh je našlapaný akcí, osamělý hlavní hrdina se tu musí vypořádat s nepřízní osudu i mocných. Je ale příliš tvrdohlavý, než aby ho dokázalo odradit i sebedůraznější varování, a to, co si umane, prostě dovede do konce. I kdyby měl při tom zhebnout. Tentokrát Mirek představuje svérázného a trochu i hochštaplerského lovce čarodějnic Lugara Fara, který se snaží uprostřed města dopadnout brutálního vraha rituálně zabíjejícího mladé dívky. Žambochův text má podmanivou atmosféru, jež okamžitě čtenáře vtáhne do děje. Příjemná je i poněkud drsnější poloha příběhu, než je u Mirka obvyklé, a překvapivé rozuzlení zápletky.

Žambocha střídá Františka Vrbenská, jejíž texty většinou mívají poetičtější a poklidnější ráz. Tentokrát ale tato křehká žena přichází s atmosféricky drsnou, až krutou vizí umírajícího města kdesi daleko na východě. Hlavní postavou **Hry na tiché léto** je mladík Van, který zůstal sám a opuštěný v Tanychinu, zatímco se jeho rodiče pokouší připravit půdu pro nový život ve Velké zemi. Van se potácí mezi beznadějí, zoufalstvím a vírou v lepší budoucnost, a bezcílně se potuluje městem. Když se Van jednoho dne náhodou seznámí s podivnou těhotnou dívkou, ještě netuší, že Moje holka, jak jí familiérně začne říkat, změní jeho život. Povídka Vrbenské je velmi emotivní a přímo z ní vyzařuje smutek nad úpadkem a všeobecným rozpadem. Přesto, a nebo právě proto, dokáže čtenáře zasáhnout pěkně hluboko.

Druhou protisměrnou přispěl do antologie známý pražský knihkupec Filip Gotfrid. Jeho text však vzbuzuje rozporuplné pocity. Na jedné straně je tu skvělý nápad, důkladně promyšlený a vypilovaný do detailů. V protikladu k tomu pak stojí vlastní zpracování textu. To je po formální i obsahové stránce na mnohem nižší úrovni, než by si základní myšlenka zasloužila. Gotfridova povídka tak ze všeho nejvíce evokuje zahozenou šanci. Přesto není tak úplně marná a dá se číst. No a ten nápad? Gotfrid ve svém textu nabízí jedno z možných řešení, jež by vysvětlovalo podivné ztráty tramvajů...

Drsný styl Petry Neomillnerové plný temnoty a brutality se k městské fantasy hodí téměř ideálně. Není tedy divu, že její **Voda je všude** patří k tomu nejlepšímu, co tato sbírka obsahuje. V příběhu mladé šamanky Babs se ozývá hořkost, beznaděj, ponížení i hrdost těch, kteří jsou jiní než ostatní, a jsou pro své schopnosti pronásledováni zfanatizovaným davem. Babs je další jako žiletka ostrá, a přece okouzlující „potvora“ z galerie Neomillnerové, kterým prostě není možné nefandit. Právě se ne vlastní vinou ocitla v pěkném svrabu a v patách jí jsou prodejní čarodějové i policie. Přesto bude jen na ní záležet, jakou cestou se bude její život dál ubírat. Každopádně ji ale čeká spousta bolesti a odříkání.

Po Neomillnerové přichází na scénu bouřlivák české fantastiky Jiří Walker Procházka s **Ostřím času**. V něm čtenáře přenáší do Kutné hory, přičemž s elegantní lehkostí žongluje hned s dvěma historickými obdobími. Ve středověku totiž právě zde hodlají síly temnot otevřít bránu velkému Zlu. Aby se tak nestalo, posílá společenstvo Zsvěcených ze současnosti Mistru mágovi Tadeášovi z Malína na pomoc počítačového experta Tomáše... Procházka dokázal takřka geniálním způsobem propojit výdobytky moderní doby s mystikou středověku. Když k tomu přidáte rychlou a surově přímočarou akční podívanou v jeho obvyklém stylu, pár hlášek, krásné dívky, inteligentně sžravý humor a překvapivé vyvrcholení, je jasné, že máte před sebou

přímo delikatesu!

Prakticky stejně dobrá, ovšem naprosto jiného ražení, je úletová povídka Michala Špačka **Bitva o Anděl**. V Indonésii a posléze v Praze současnosti rozehrává Ďábel grandiózní hru, v níž jde o všechno. Pokud se mu podaří jeho vpravdě ďábelský plán uskutečnit, pak budou síly pekla triumfovat a Anděl bude svržen. Překazit jeho plány může jen jediný tvor, Vosák, svérázný mužík se sklony k alkoholismu a demenci. Ale hlavně neskutečný „klikař“. Tato šílená povídka svou originalitou, barvitými obrazy, svérázným humorem a ironií okamžitě upoutá čtenářovu pozornost a prostě ho uchvátí. Hlavní hrdina Vosák přitom balancuje s neskutečnou přesvědčivostí na hraně absurdity a komična, jež vyvolává úsměv na tváři i v duši. Bitvu o Anděl si prostě musíte přečíst, abyste pochopili, o čem mluvíme.

Následuje **Muž bez medových koláčků**, nedlouhá jednoaktovka z pera Martina Koláře, jediný přejetý text celé antologie. V silně hororově laděném příběhu prochází jeho hlavní hrdina cestou z práce temným podchodem, jenž se pro něj stane místem plným děsivých obrazů a strašidelných vizí. Sugestivně tísnivá atmosféra i překvapivé obrazy a spojení patří k největším kladům této strašidelné hříčky, jejíž vyznění ještě umocňuje kontrast s předchozí Bitvou o Anděl.

Příjemně překvapila i další z legend české fantastiky – Jarek Mostecký. Ten se v povídce **Sto patnáct a čtvrt dne** vydal do světa, v němž se moderní město prolíná s dalším městem z úplně jiného světa osídleného elfy. Zdánlivě chaoticky přitom mizí celé budovy či bloky i se svými obyvateli a na jejich místě se ocitají vznosné stavby elfské. Pro nedobrovolně přibyvší elfy rozhodně není lehké vyrovnat se s novou realitou. V těchto kulisách rozehrává Mostecký příběh, jehož hrdinou je imigrační úředník města Martin Fiedler, jehož dcera byla také nedobrovolně „přemístěna“. Neortodoxní nápad navíc autor pojistil poutavým zpracováním, takže příběh je extrémně chytlavý a čte se jedna báseň.

A už chvátáme do finále. Jakub D. Kočí pro tuto antologii napsal příběh s poněkud zavádějícím názvem **Kdo tancoval s povětrnou vílou**. Pokud tedy čekáte něco poeticky miloučkého, pak asi budete Kočího textem poněkud vyvedeni z míry. Hlavní hrdinkou je bývalá víla Beáta, která se ovšem nyní živí coby prostitutka. A aby toho na ni ještě nebylo málo, neustále ji pronásledují přízraky, před nimiž se děvče musí mít na pozoru. Není divu, že jí takový život zrovna moc nesvědčí. Beáta ale stále doufá, že se jí jednoho dne podaří osvobodit. A nejen doufá, ona na tom i tvrdě pracuje... Bizarní poetičnost spojená a brutální realitou života na ulici je jedním z největších kladů tohoto příběhu. Kočí si libuje v podivných obrazech a letmo naznačených vizích, jež s drzou samozřejmostí předkládá. Překvapivá pointa pak namíslaného čtenáře „dorazí“ úplně.

Celou sbírku pak zakončuje David Bimka a jeho **Ta, která chodí třikrát**. Poeticko-surrealistická vize nemá s městskou fantasy mnoho společného, může však zaujmou svou poetičností a překvapivými obrazy i spojeními. Bimkův text je vlastně v dalším plánu jakousi alegorií člověka i světa v celé jeho složité jednoduchosti a jako takový vyžaduje specifický přístup. Ne všem čtenářům se tedy asi bude líbit, ovšem i tato povídka má své osobité kouzlo.

Antologie Pod kočičími hlavami byla pro mě příjemným překvapením. Musím přiznat, že jsem patřil ke skeptikům, a tak jsem byl připraven na mnohem více rozporuplných a nevyvážených textů, než se jich v knize nakonec objevilo. Zdá se, že duo Jireš – Kudláč vybíralo velmi pečlivě, takže jejich ambiciózní plán má velkou šanci na své naplnění. Samozřejmě že se v knize objevují texty lepší i horší, ale to už je úděl všech antologií. Nedá se prostě zavděčit úplně všem čtenářům. Jediným opravdovým zklamáním jsou pro mě ilustrace, jež jednotlivé povídky doprovázejí. Namísto realistické kresby byly totiž zvoleny surrealisticky pochmurné vize zobrazující spíše atmosféru příběhů, což je podle mě škoda.

- ed. Ondřej Jireš a Antonín K. K. Kudláč: Pod kočičími hlavami
- vydal: Triton, Praha 2007
- obálka: Michal Ivan
- vnitřní ilustrace: Jaroslava Chalásová
- 460 stran / 329 Kč

© **Martin Fajkus**